

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail: arch@vas.com](mailto:arch@vas.com)

Изх. № 711

Дата 20.07.2020 г.

ДО МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО

ДО МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

СТ А Н О В И Щ Е

ОТ ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

Относно:

Писмо, изх. №04-00-11/29.06.2020 г. с искане за становище по проект на Решение на Министерски съвет за одобряване на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс.

УВАЖАЕМИ Г-Н МИНИСТЪР,

Във връзка с предвижданите изменения и допълнения в Наказателния кодекс, представяме на Вашето внимание следното становище по разработения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (НК), който предстои да бъде одобрен от Министерския съвет, с оглед на внасянето му за разглеждане в Народното събрание:

В разрез с обявените идеи и принципи, залегнали в проекта за нова концепция за наказателната политика на държавата, получили подкрепата и на Висшия адвокатски съвет, за пореден път изпълнителната власт е готова да насочи законодателната дейност към механично, фрапантно и необосновано увеличаване на наказанията вместо да избере по-балансиран, но за сметка на това по-ефективни средства за съдържане на престъпността в разумни граници.

Анализът на резултатите от използването на такъв подход винаги е водил до заключение за неговата необоснованост и несъстоятелност. Разбира се, в някои случаи засилването на наказателната репресия е оправдавано от

необходимостта от транспониране на правото на ЕС, но това не може да послужи като повод за включването в обхвата на по-тежкото третиране и на други престъпления, за които страната не само не е обвързана с международни задължения, а дори и нещо повече – външните ѝ задължения я насочват към въздържане от мерки, които обуславят масово, ненужно и непропорционално ограничаване на основните права на гражданите.

Формално, законопроектът се основава на две съображения:

Първо, поставя се въпросът за пълното транспониране на Директива 2013/40/ЕС относно атаките срещу информационните системи. Във връзка с това мотивите на авторите се позовават на полученото в Министерство на правосъдието уведомително писмо на Европейската комисия относно неизпълнението на задълженията на Република България по чл. 9, § 4, буква „б“ и буква „в“ от Директивата.

Второ, промените не обхващат само компютърните престъпления по глава 9“а“ на НК, но и престъпления от раздела „Разврат“ на Глава втора от НК и престъпленията против интелектуалната собственост по раздел VII от Глава трета на НК.

Ето защо, за да излязат от тесните рамки на посочената директива авторите на проекта в разработените от тях мотиви откровено признават, че действителното им намерение е да разширят приложното поле на чл. 251б, ал. 2 от Закона за електронните съобщения, който дава възможност за проследяване на контактите, местонахождението и други обстоятелства от личния живот на гражданите и кореспонденцията им с други лица. Избраният механизъм е съвсем елементарен – просто престъпления, които досега не са били тежки, чрез механично увеличаване на размера на наказанието се превръщат в тежки. При това, този подход се обосновава с трудностите на разкриването и разследването, а не с тежестта на конкретното престъпно посегателство.

Така обаче, изпълнителната власт като носител на законодателна инициатива поема сериозен риск – без сериозно основание, масово да бъде засегната неприкосновеността на личния живот и свободата и тайната на кореспонденцията, защитавани както от чл. 32, ал. 1 и чл. 34, ал. 1 от Конституцията, така и от задължителните за страната международноправни актове – чл. 12 от Всеобщата декларация за правата на човека, чл. 5 и чл. 17 от Международния пакт за граждански и политически права, чл. 8 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, чл. 7 и чл. 8 от Хартата на основните права на ЕС. Излишно се създават обективни предпоставки за отклоняване от принципните позиции, възприети с Решението на Съда на ЕС от

8.04.2014 г. по съединени дела С-293/12 и С-594/12, а също и с решението на Конституционния съд на Република България № 2/2015 г. по к.д. № 8/2014 г.

Относно промените в глава девета „а“ на НК „Компютърни престъпления“:

Прави впечатление, че авторите на законопроекта обосновават засилването на наказателната репресия с увеличения брой на констатираните чрез технически методи неправомерни намеси в съществуващите информационни системи.

Според Висшият адвокатски съвет този подход е неправилен.

Увеличаването на наказанията за определени престъпни деяния, а в случая то е драстично, може да се обоснове преди всичко на ръста на съответния вид престъпност, установен чрез анализ на влезлите в сила присъди. Такъв анализ не е направен. Оценката на предлаганите промени не може да се свърже безкритично и оправдае с изпълнението на задълженията на страната по Директива 2013/40/ЕС относно атаките срещу информационните системи.

2. Относно престъпленията срещу интелектуалната собственост.

Разширяването на обектите на защита с добавянето на „изобретение“ и „полезен модел“ в основния състав по чл. 172 б НК е разумно и следва да бъде подкрепено. Висшият адвокатски съвет обаче се противопоставя на всички предложения за увеличаване на наказанието по чл. 172а НК, чл. 172б НК и чл. 173 НК.

На първо място, няма съмнение, че посочените престъпления не се обхващат от предписанията за наказуемостта по Директива 2013/40/ЕС, на която се позовават авторите на законопроекта.

На второ място, липсват данни, които да сочат на ръст на съответния вид престъпност и да обосновават по-тежкото наказване на деянията.

На трето място, възможността за навлизане в личния живот и кореспонденцията на потенциалните извършители, свързана с прилагането на чл. 251б, ал. 3 от Закона за електронните съобщения, няма да има решаващо значение за разкриване и доказване на престъпната дейност, нито въвеждането на такова ограничение на основните права на гражданина би било съразмерно на тежестта на посегателствата, така както се изисква от посоченото по-горе конституционно решение.

Надяваме се да съобразите нашите доводи и съображения.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА